

# BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: [www.zanzibarassembly.go.tz](http://www.zanzibarassembly.go.tz)



SANDUKU LA BARUA 902,  
ZANZIBAR

Barua Pepe: [zahore@zanlink.com](mailto:zahore@zanlink.com)

## HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016

**Mheshimiwa Spika**, kwanza kabisa, naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu, Mwingi wa Rehema, ambaye ametujaalia uzima na afya njema na kutuwezesha kukutana hapa leo tukiwa ndani ya Baraza lako tukufu, tukitekeleza majukumu yetu mbali mbali ya kuwatumikia wananchi wetu ambapo leo tunajadili Bajeti ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

**Mheshimiwa Spika**, kwa dhati kabisa, napenda pia kukushukuru wewe binafsi Mheshimiwa Spika kwa kunipa nafasi hii ya kuwasilisha Maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

**Mheshimiwa Spika**, lakini kabla ya kuwasilisha hotuba hii, nami niungane na wenzangu waliotangulia kwa kutoa mkono wa pole Kwa Mhe. Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza La Mapinduzi Mhe. Dkt. Ali Mohammed Shein kwa Kufiliwa na Dada yake kipenzi Mwenyezi Mungu ailaze roho ya marehemu pahala pema peponi “Amin”.

**Mheshimiwa Spika**, baada ya maelezo hayo, napenda kuchukua nafasi hii kuishukuru na kuipongeza Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa kuweza kuwasilisha mbele ya Baraza lako tukufu Bajeti ya Wizara hiyo kwa mwaka wa fedha 2015/2016 kwa ufanisi na umahiri mkubwa katika mfumo mpya wa bajeti unaozingatia programu *“Program Based Budget”* (PBB).

**Mheshimiwa Spika**, kwa namna ya pekee sasa napenda kuwapongeza na kuwashukuru kwa dhati Waheshimiwa Wajumbe na Makatibu wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa ushirikiano wao mkubwa waliotupa wakati wa kuipitia bajeti ya Wizara hii. Naomba niwatambue kwa kuwataja kwa majina Waheshimiwa Wajumbe hao pamoja na Makatibu wake kama ifuatavyo:-

- |                             |   |               |
|-----------------------------|---|---------------|
| 1. Mhe. Hija Hassan Hija    | - | Mwenyekiti    |
| 2. Mhe. Viwe Khamis Abdalla | - | M/ Mwenyekiti |
| 3. Mhe. Jaku Hashim Ayoub   | - | Mjumbe        |
| 4. Mhe. Hamad Masoud Hamad  | - | Mjumbe        |
| 5. Mhe. Raya Suleiman Hamad | - | Mjumbe        |
| 6. Mhe. Asha Abdu Haji      | - | Mjumbe        |
| 7. Ndg. Fatma Omar Ali      | - | Katibu        |
| 8. Ndg. Haji Khatib Haji    | - | Katibu        |

**Mheshimiwa Spika**, takwimu zinaonesha kwamba ukuaji wa Sekta ya Kilimo kwa mwaka 2014 umeshuka kidogo kwa asilimia 0.4 kutoka wastani wa asilimia 13.2 ya mwaka 2013, hali ambayo imeripotiwa kusababishwa pamoja na mambo mengine na hali ya hewa kuwa mbaya. Hali hiyo

imekuwa ni moja kati ya changamoto kubwa kwa Wizara pamoja na wananchi ambao wanategemea kilimo kuwa ndio utii wa mgongo wa maisha yao. Hivyo jitihada za pamoja zinahitajika kati ya viongozi, watendaji wa sekta hii ya Kilimo pamoja na wananchi kwa ujumla ili hali ya ukuaji wa Sekta ya kilimo ipate kuimarika.

**Mheshimiwa Spika**, pamoja na umuhimu mkubwa wa Sekta hii ya Kilimo kwa nchi yetu, bado uingizwaji wa fedha kwa Wizara ya Kilimo na Maliasili kama ni msimamizi mkuu wa kuziendeleza Sekta ya kilimo umekuwa ni wa wastani tu kwani hadi kufikia mwezi wa April, 2015 fedha zilizopatikana kwa kazi za maendeleo ni asilimia 60 na Ruzuku kwa jili ya Chuo cha Kilimo Kizimbani ni asilimia 45 tu.

**Mheshimiwa Spika**, Tathmini ya bajeti ya Wizara hii kwa mwaka 2014/2015 inaonesha kuwa uingizwaji wa fedha kwa Wizara ya Kilimo na Maliasili haulingani na umuhimu wa Sekta yenyewe ya Kilimo, hali ambayo imepelekea utekelezaji wa kazi za Wizara hii kuwa katika mazingira magumu. Kwa mfano, Programu ya Utafiti wa Kilimo na Maliasili imepatiwa asilimia saba tu (7) ya makadirio hadi kufikia mwezi Aprili, 2015. Hali hii imepelekea kwa wananchi wengi ambao wanategemea huduma mbali mbali zinazotolewa na Wizara hii kwa njia moja au nyengine wakiwemo wakulima kupungua matumaini hususan katika Sekta hii ya Kilimo.

**Mheshimiwa Spika**, pamoja na uingizwaji mdogo wa fedha kwa Wizara hii muhimu ya Kilimo na Maliasili, bado watendaji wa Wizara hii wanaonekana

kufanya kazi kwa bidii kubwa na maarifa. Jitihada za watendaji wa Wizara hii zinaonekana wazi katika eneo la ukusanyaji wa mapato katika Wizara hii. Taarifa zinaonesha kuwa kwa mwaka wa fedha wa 2014/2015 Wizara ya Kilimo na Maliasili ilikadiriwa kukusanya jumla ya Shilingi Mia Nane na Arubaini na Tano Millions (Tsh, 845,000,000) ambapo hadi kufikia mwezi Aprili, 2015, Wizara ilikuwa imeshakusanya Shilingi Mia Nane Thamani na Tisa Millions, Laki Mbili Hamsini Elfu, Mia Tatu na Sitini (Tsh. 889,250,360) sawa na asilimia 108 ya makadirio ya malengo ya ukusanyaji. Hivyo, Kamati inaipongeza sana Wizara hii kwa kuvuka lengo la makusanyo ya mapato na kukuza mapato ya Serikali. Kamati inawataka watendaji wa Wizara hii kuzidisha bidii ya kufanya kazi ili mapato ya Serikali kupitia Wizara hii yaweze kukua zaidi kwa mwaka ujao wa fedha wa 2015/2016.

**Mheshimiwa Spika**, kama ilivyoielezwa kuwa Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2015/2016 inakadiriwa kukusanya mapato ya Tshs. 966,393,000 na matumizi ya Tshs. 13,191,100,000 kwa Programu za Wizara ya Kilimo na Maliasili kupitia Idara na Vitengo husika, mishahara na ruzuku kwa Chuo cha Kilimo, Kizimbani. Aidha, kwa upande wa kazi za maendeleo jumla ya Tshs.34,983,200,000 zimetengwa (Tshs.33,323,200,000 kutoka kwa washirika wa maendeleo na Tshs. 1,660,000,000 ikiwa ni mchango kutoka Serikalini. Jumla ya fedha kwa ajili ya Programu zote za Wizara ya Kilimo na Maliasili ni Tshs. 48,174,300,000. Aidha, Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2015/2016 imejipangia kutekeleza Programu Kuu 3 ambazo ni Programu ya Maendeleo ya Kilimo, Programu ya Maendeleo ya Rasilimali za Misitu na Programu ya Utawala, Mipango na Usimamizi wa Kazi za Kilimo na Maliasili ambapo katika Programu hizo kuu kuna Programu

Ndogo tisa (9) kama zilivyofafanuliwa katika Hotuba ya Bajeti ya Wizara hii iliyowasilishwa mbele ya Baraza lako Tukufu hivi punde. Kamati inaitaka Wizara kuwa makini sana na matumizi ya fedha zitakazoingizwa katika Programu hizo kwani licha ya uhaba wa fedha, matokeo ya fedha zitakazoingizwa yatahitaji kuonekana na kupimwa ufanisi wake.

## **MRADI WA UJENZI WA KITUO CHA USARIFU WA MAZAO, KIZIMBANI**

**Mheshimiwa Spika**, kwa kuwa kituo cha Usarifu wa Mazao ni muhimu sana kwa wakulima pamoja kwa wadau wengine ikiwemo Taasisi ya Viwango (ZBS). Na kwa kuwa ukamilishaji wa ujenzi wa kituo hicho umekuwa ukisuasua kwa muda mrefu sasa. Na kwa kuwa ujenzi wa kituo hicho umeshafikia hatua kubwa za ujenzi wake. Na kwa kuwa mashine na vifaa kwa ajili ya kituo hicho vimekaa bure kwa muda mrefu vikisubiri kukamilika kwa ujenzi wa kituo hicho. Hivyo basi Kamati hii ya Fedha, Biashara na Kilimo wakati wa kupitia bajeti ya Wizara hii iliamua kufanya marekebisho katika baadhi ya sehemu za makadirio ya matumizi katika kazi za maendeleo kwa kupunguza fedha katika baadhi ya miradi na kuzielekeza fedha hizo katika Mradi huo wa Ujenzi wa Kituo cha Usarifu Mazao, Kizimbani. Marekebisho hayo yanalengo la kutenga fedha zipatazo Tshs. 400 milioni kwa ajili ya kukamilisha Mradi wa Ujenzi wa Kituo hicho.

**Mheshimiwa Spika**, marekebisho hayo yalikuwa kama ifuatavyo:-

Katika Programu ya Maendeleo ya Kilimo, Programu Ndogo ya Maendeleo ya Umwagiliaji Maji ilikuwa jumla ya Tshs.25,938,742,000 katika Programu hiyo Kamati ilipunguza Tshs. 140,000,000. Aidha, kamati pia imefanya

marekebicho ya kupunguza fedha katika Programu ya Maendeleo ya Rasilimali za Misituni na Mali Zisizorejeshika, Programu Ndogo ya Maendeleo ya Uhifadhi wa Rasilimali za Misituni katika Programu Ndogo hii kamati imepunguza Tshs. 60,000,000 katika Tshs. 360,000,000, Kamati pia imefanya marekebicho katika Programu ya Mipango na Usimamizi wa Kazi za Kilimo na Maliasili, Programu Ndogo ya Mipango na Utafiti katika shughuli ya “Programu ya kuendeleza Sekta ya Kilimo na Mifugo jumla ya shughuli hii ni Tshs. 4,218,863,000 Kamati imepunguza Tshs. 100,000,000 na katika Programu ya Maendeleo ya Kilimo, Programu Ndogo ya Utafiti na Mafunzo ya Kilimo katika Programu Ndogo hii Kamati imepunguza Tshs. 100,000,000 katika shughuli ya Programu ya Utafiti wa Kilimo na Maliasili jumla yake ilikuwa ni Tshs. 300,000,000.

## **PROGRAMU NDOGO YA MAENDELEO YA UTAFITI NA MAFUNZO YA KILIMO**

**Mheshimiwa Spika**, Programu hii inatekelezwa na Taasisi ya Utafiti wa Kilimo na Chuo cha Kilimo Kizimbani.

**Mheshimiwa Spika**, pamoja na ufinyu wa bajeti unaoikabili Taasisi hii, Kamati inashangazwa sana kuona kuwa Taasisi hii imefanywa kama kijitengo tu cha Wizara wakati Taasisi hii imepewa nguvu na mamlaka ya kisheria ya kutekeleza majukumu yake. Kamati imegundua kuwa tangu mwaka 2012 ilipopitishwa Sheria ya kuanzisha Taasisi hii, Taasisi hii imekuwa ikifanyakazi bila ya kuwa na Kanuni wala Baraza lake ambalo linatakiwa liwepo kwa mujibu wa Sheria hiyo. Hali ambayo inaifanya Taasisi hii kufanya kazi zake katika mazingira magumu kiutendaji na kifedha.

**Mheshimiwa Spika**, kutokana na mapungufu hayo Kamati inaitaka Wizara kutoa maelezo ya kina juu ya sababu zilizopelekea Wizara kushindwa kukamilisha Kanuni za Sheria ya Taasisi hiyo ya Utafiti wa Kilimo hadi hivi sasa. Aidha, Kamati inaitaka Wizara itoe kauli mbele ya Baraza lako Tukufu juu ya lini Kanuni za Sheria ya Taasisi hiyo zitakuwa tayari ili Taasisi hiyo iweze kufanya kazi zake kwa mujibu wa taratibu za Sheria, kwani kukosekana kwa Kanuni hizo kumesababisha kutokuwepo kwa Baraza la kusimamia Taasisi hiyo.

## **PROGRAMU YA MAENDELEO YA RASILIMALI ZA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA**

**Mheshimiwa Spika**, Programu hii inatekelezwa na Idara ya Misitu na Maliasili Zisizorejesheka ambapo sekta hii ina jukumu la kuwashirikisha wananchi katika kutunza na kuendeleza rasilimali za misitu na wanyama pori na kusimamia ukusanyaji wa mapato yatokanayo na mazao ya misitu.

**Mheshimiwa Spika**, Pamoja na mafanikio makubwa yanayopatikana katika Idara hii bado kuna baadhi ya changamoto zinazoikabili Idara hii hususan katika sekta ya misitu na maliasili zisizorejesheka kwa kujitokeza baadhi ya wananchi waharibifu wanaotumia misumeno ya moto kwa kukata miti na kupelekea athari kubwa za kimazingira.

**Mheshimiwa Spika**, Kamati ilipokea taarifa ya kuwa hadi kufikia mwezi Aprili, 2015 misumeno ya moto iliyoripotiwa ni jumla ya 400 kati misumeno hiyo ya moto 200 ni kwa upande wa Unguja na 200 kwa upande wa Pemba. Pamoja na hayo, Idara hadi wakati huu ilifanikiwa

kuikamata misumeno ya moto 90 tu. Kwa mnasaba huu, Kamati inaishauri Wizara pamoja na Serikali kwa ujumla kuweza kushirikiana na masheha wa Sehemu husika na kutoa elimu kwa masheha hao kutotoa vibali kinyume na taratibu za Sheria ili kuweza kupunguza upotevu wa maliasili hizo ambazo ni muhimu kwa Taifa, kwani baada ya utafiti wa kina Kamati imegundua baadhi ya masheha wana uhusiano wa karibu na watu wenye misumeno ya moto.

**Mheshimiwa Spika**, Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo imeyakubali mapendekezo ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2015/2016, na inawaomba Waheshimiwa Wajumbe wako wote waijadili, watoe mapendekezo yao na hatimae kuipitisha Bajeti hii muhimu. Pia Napenda kuwashukuru Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa kunisikiliza kwa makini na utulivu wa hali ya juu wakati wote nilipokuwa nikiwasilisha hotuba hii.

**Mheshimiwa Spika**, naomba kuwasilisha.

.....  
Mhe. Jaku Hashim Ayoub,  
Kny:Mwenyekiti,  
Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo,  
Baraza la Wawakilishi,  
**Zanzibar.**